

Til Landsstyret
Kopi til Sentralstyret, Generalsekretæren, Desisjonskomiteen, Valgkomiteen og Styret i Operasjon Dagsverk
Fra Angelica Olsen og Birger Rasmussen, sentralstyremedlemmer
Dato 4. september 2009
Saksnr. LSo38-09/10

Alternativ til yrkesopplæring vg3 i skole

Bakgrunn

Elevorganisasjonen ønsker lovfestet rett til læreplass, samtidig ser lærlingansvarlige på muligheten for å komme med en midlertidig løsning for de som ikke får lovfestet læreplass.

Innledning

Hvert år får kun 2 av 3 læreplass. De som står igjen uten, skal få tilbud fra fylkeskommunen om å ta et 3. år i skole. Dette for å oppfylle den 3-årige retten til videregående opplæring. Når eleven er ferdig med tilbudsåret skal den gå opp til fagprøve på samme grunnlag som en lærling. Gruppen som ikke får læreplass er en sammensatt gruppe. Det er mange årsaker til at elever ikke får læreplass; stryk i ett eller flere fag, dårlig snitt, for mye fravær, utenlandsk opprinnelse, dårlig jobbintervju og/eller søknad, mangel på læreplasser eller mangel på annerkjennesle av utdanningen.

Et bedre alternativ til 3. år i skole er ment for å gi elevene mer praktisk erfaring og kunnskap som de med læreplass ikke har; innovasjon. Dette vil gjøre dem mer attraktive på arbeidsmarkedet, og kanskje kunne gi dem en sjanse til å stille likt med de som har hatt læretid.

Dette er saken

Vi skal nå komme frem til om vi vil presentere et slikt alternativ for fylkeskommunene, og samarbeide med Ungt Entreprenørskap.

Drøfting

Grov skissering av prøveordningen

Når en elev ikke får læreplass skal den bli tilbudt å starte opp en ungdomsbedrift sammen med andre som ikke har fått læreplass, og som tar en utdanning innefor samme område. De vil opprette en bedrift som enten leverer en tjeneste eller produserer en vare, eller begge deler. Fagbrev kan kombineres. Noen ungdomsbedrifter er også underleverandører for vanlige bedrifter. De kan ha bedriften i 1-2 år, og utføre yrket de har valgt på egne premisser, med oppfølging av lærere ved skoleplassen og en mentor fra næringslivet. I tillegg vil de lære hvordan en bedrift fungerer, hva som skal til for å skape noe nytt og lykkes i næringslivet og hvordan samarbeide innenfor sine fagfelt. 92 % av de som har vært med på en ungdomsbedrift anbefaler andre ungdommer å gjøre det samme. *Fagopplæringsboka 2008/2009*

Elever som har tatt et 3. år i skole og stått på fagprøven, stiller dårlig i en jobbsøkingssituasjon. Bedriftene ser ikke på kompetansen som likeverdig med læretid, og eleven har kommet like langt

som da den stod uten læreplass.

En av Elevorganisasjonens hovedsatsinger i år er lovfestet rett til læreplass. Vi ønsker at alle som tar videregående fag- og yrkesopplæring skal ha muligheten til å fullføre denne med læretid i bedrift. Samtidig som vi jobber med dette kan det fremstå som tvetydig at vi lager et forslag til ordning for de som ikke får læreplass. I værste tilfelle; at vi ikke tror på vår egen sak.

En persons rett er en annens plikt

For at det skal bli lovfestet rett til læreplass er det en rekke ting som må skje. Det er vanskelig å spå hvordan samfunnet vil gå frem under et offentlig lovforslag om dette. Men for at det skal kunne vedtas med lov må en endres på en rekke lovgivninger.

I dag er det slik at foretakseier har eiendomsrett på sitt foretak. På samme måte som du eier din sofa og kan bestemme hvilke puter du vil ha i den, kan foretakseier bestemme hvem den vil ansette. Dette kalles for arbeidsgiver sin suverenitet. Suvereniteten til arbeidsgiver må altså innskrenkes.

Norge har en lang og sterk historie fylt med arbeiderbevegelse. Arbeidsgiver og arbeidstaker sine respektive organisasjoner står sterkt i det unike tre-parts-samarbeidet som også tar for seg hele fag- og yrkesopplæringen. En slik lovendring vil ta lang tid. For lang tid. Frem til læreplass blir en rettighet for yrkeselever, vil 1 av 3 i hvert årskull stå uten læreplass.

60% av de som begynner på videregående velger yrkesfag. Av disse vil 30% ikke kunne fullføre utdanningen sin slik de opprinnelig ønsket; med læretid i bedrift. Det er i underkant av 20 000 elever årlig. Elevorganisasjonen kjemper for at disse elevene skal ha mulighet for å kunne fullføre sin utdanning. Og vil derfor lovfeste retten til læreplass. Frem til det skjer står ungdommen uten noe reelt alternativ.

Lovfestet rett til læreplass er den viktigste av disse to sakene. Om man kjører begge sakene vil man kanskje oppleve at ressursene ikke strekker til, og at en må gjøre prioriteringer som er kritiske. Slik er det med det meste av arbeidet i sentralstyret. Men innenfor dette området kan det svekke den ene eller den andre saken. Lovfestet rett til læreplass er den viktigste av disse to sakene.

Om vi starter opp et samarbeid med Ungt Entreprenørskap for å lage et bedre alternativ til 3. år i skole kan det avbrytes underveis. Dette vil selvsagt få Elevorganisasjonen til å se uprofesjonelle ut, og er lite heldig. Landsstyret kan når som helst gå tilbake på et vedtak, og avbryte prosjektet, men saksbehandlere ber om at Landsstyret er tydelige på om de tenker at dette er en sannsynlig handling frem i tid.

Konklusjon

Om vi presenterer et forslag til et bedre alternativ for 3. år i skole, er det nødvendig å legge vekt på at dette ikke er et alternativ til læreplassen, men til skolebenken. Det må presiseres at Elevorganisasjonen ikke ønsker at det skal være slik. Vi vil ha læreplasser, men denne ordningen er det beste vi kan få til der vi er nå. Dette kan være et vanskelig budskap å få frem i media. En lovfestet rett til læreplass vil ta for lang tid. Man må tenke på de som blir rammet i mellomtiden, og kunne handle innenfor ett område på flere måter.

Punkter til diskusjon

- Vil presentasjonen av et alternativ til 3. år i skole skade saken lovfestet rett til læreplass?

- Hvor stor er sannsynligheten for at du vil komme til å gå tilbake på vedtakene nedenfor, og hva vil være faktorer for deg?

Forslag til vedtak

- F1:** Elevorganisasjonen kan kjempe for lovfestet rett til læreplass og et bedre alternativ til 3. år i skole samtidig.
- F2:** Mediastrategien rundt lovfestet rett til læreplass og et bedre alternativ til 3. år i skole må kvalitetssikres, og skal behandles i sentralstyret.

Med vennlig hilsen

Angelica Konstanse Olsen
Sentralstyremedlem

Birger Viko Rasmussen
Sentralstyremedlem